

нашу думку, доцільно було б використовувати таку форму документу як Звіт про виконану за період відрядження та (або) виконання виробничого завдання роботу, який надає можливість оцінити обсяг і якість виконання поставлених завдань і впливатиме на подальші розрахунки з підзвітною особою, наприклад, щодо преміювання або ж позбавлення премії, відсилання наступного разу у відрядження чи ні тощо.

Форма такого звіту може бути доповнена іншими показниками (табл 1). Також, на нашу думку, її не обов'язково надавати для усіх видів відряджень, тобто на розсуд керівника і головного бухгалтера. Такими завданнями може бути, наприклад, отримання того чи іншого дозволу, заключення договору з покупцями чи постачальниками тощо.

Ярослав Черевичний

Міністерство аграрної політики та продовольства України

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗРУШЕНЬ

Сьогодні аграрна галузь залишається драйвером економічного розвитку держави. Важливий досягнутий результат – успішне проведення посівної та збиральної кампаній.

Україна диверсифікувала експорт в азійському, європейському та африканському напрямках, збільшила товарний асортимент експорту. З багатьох позицій компенсували втрати на російському напрямку. Так, експорт до країн Азії та Близького Сходу зріс на 10% (6,6 млрд дол. США), до ЄС – на 6% (4,8 млрд дол. США), Африки (2,8 млрд дол. США, зростання – 0,5%).

Актуальними залишаються проблеми з тваринництвом. Утворився своєрідний експортний розрив у тваринницькій галузі. Основними зовнішніми каналами збуту тваринницької продукції були країни СНД, ринки яких наразі частково втрачено, проте ринки ЄС для нашої продукції ще не повністю відкрито.

Україна нарощує аграрний експорт, але водночас дбає про продовольчу безпеку. Важливим інструмент – підписання Меморандуму між Міністерством аграрної політики та продовольства та експортерами зерна. Це – фактор стабілізації внутрішнього ринку зерна та прогнозованого експорту. В Україні достатньо зерна для забезпечення продовольчої безпеки. У поточному році очікується урожай зернових та зернобобових культур у 59 млн тонн.

Попри війну, у бюджеті на 2015 р. передбачено 550 млн. грн. для здешевлення кредитних коштів для аграріїв та підтримки тваринництва. У 2015

р. збережено пільговий спецрежим оподаткування аграрного сектору. Це наразі – єдиний механізм державної допомоги АПК. У 2014 р. акумуляція ПДВ склала 20 млрд грн. У 2015 р. очікується 25 млрд. Орієнтовний ефект від збереження єдиного податку (четверта групи платників) – 2 млрд грн. При цьому місцеві бюджети поточного року поповняться на суму у 20 разів більшу минулорічного показника (з 130 млн грн. до 2,5 млрд грн).

У 2015 р. аграрна галузь підтвердила позиції локомотива національної економіки. Аграрний сектор може відкрити нове дихання багатьом спорідненим галузям: машинобудівній, хімічній, енергетичній... Проте держава має створити для аграрної галузі умови для випереджаючого розвитку в середині країни та конкурентоспроможної продукції ззовні.

Дуже важко збалансувати інтереси з одного боку аграріїв, витрати яких зростають і котрі повинні отримувати достатні прибутки для розширеного відтворення виробництва, з іншого боку десятки мільйонів споживачів, які не мають достатнього доходу для купівлі продуктів харчування. У цьому випадку аграрний сектор є соціальним донором українського суспільства. Виробникам «рекомендують» вести стриману цінову політику, проте із рентабельністю на межі виживання про стрімкий розвиток слід забути.

Актуальним завданням є розвиток малого підприємництва на селі. Зайнятість та гідне життя – платформа для відродження села. У парламенті зареєстровано проект, який спростить реєстрацію та організацію господарської діяльності фермерських господарств. Зареєстровано проект щодо податкового стимулювання діяльності сімейних фермерських господарств.

Розроблено на подано на розгляд Уряду проект розпорядження «Про схвалення Концепції розвитку сільських територій». Її прийняття змістить фокус аграрної політики держави на підтримку сільських і селищних громад. А це – крок до нової якості життя і добробуту сільських мешканців.

Інтенсивний аграрний розвиток має негативні аспекти. За останні 15 років у сільгосп підприємствах скорочено 80% працівників (з 2,55 млн. осіб у 2000 р. до 0,5 млн. осіб у 2014 р.). Подібна тенденція загрожує існуванню українського села. Відродження села потребує економічної основи – зайнятості. Важливим стимулом у розвитку сімейних фермерських господарств. Особисті селянські господарства досі є лише інструментом існування. Натомість слід надати цій формі нового суспільного виміру. Дрібні виробники мають стати повноцінними учасниками ринку, зокрема, через кооперування.

Існують ринкові ніші, де найбільш конкурентними є саме невеликі виробники. Успішність такого підходу доводить досвід Європи та США. Серед таких ніш є: бджільництво, народні промисли, виготовлення особливого асортименту органічної продукції. Ця продукція у стилі «Hand made» має достатньо вузький, але фінансово спроможний і незаповнений ринок.

Перспективним напрямом є розвиток сфери послуг на селі. Ідеться про послуги з обробки землі, ремонту техніки, збирання та реалізації врожаю. Окремий перспективний напрямок – зелений туризм. Одним з головних напрямів роботи є підтримка та роз'яснювальна робота Міністерства аграрної політики та продовольства серед потенційних дрібних виробників тих можливостей, які є у Європі та інших розвинених країнах. Запроваджено разом з IFC систему аграрних розписок. Ця міжнародна практика тепер стала доступна в Україні. За ними вже залучено біля 20 млн грн.

Політика Міністерства аграрної політики та продовольства дала змогу зекономити для суб'єктів аграрного ринку до 5 млрд. грн. шляхом спрощення до 50% регулюючих процедур, зокрема:

- скасовано обов'язковість Карантинного сертифікату для внутрішніх перевезень зернових та олійних культур;
- скорочено уп'ятеро терміни видачі фітосанітарного та карантинного сертифікатів з 5 діб до 24 годин;
- скасовано 14 дозволів, 6 ліцензій, впроваджено більше 50 інших змін;
- скасовано обов'язковість проектів сівозмін;

Органи місцевого самоврядування тепер зможуть приймати документи на реєстрацію прав оренди. Прийнято закон, який уточнює повноваження нотаріусів та особливості реєстрації речових прав на земельні ділянки. Міністерству регіонального розвитку і будівництва надано пропозиції до проекту закону, що делегує на місцях повноваження із розпорядження, контролю та охорони земель.

Приватні нотаріуси реєструватимуть права оренди сільськогосподарських земель. Вже можна надсилати реєстраційні документи в електронному вигляді та одночасно подавати документи на право власності та оренду землі.

Закон щодо уточнення повноважень нотаріусів та особливостей реєстрації похідних речових прав на земельні ділянки сільськогосподарського призначення». Тобто зроблено важливий крок до прозорості орендних відносин. Це забезпечить вивід з тіні земельних масивів та надходження власникам земельних паїв вже поточного року до 16 млрд грн (820 грн за 1 га) доходу. Розроблено та внесено на розгляд парламенту проект відповідного закону про земельні торги.

Міністерство аграрної політики та продовольства розробило проект Закону «Про державну підтримку сільського господарства». Розроблено проект Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору на період до 2020 року.